

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Marijbor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadružni dom — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom, Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za tuzemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanju in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—, Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 74.

Sreda, 16. septembra 1931.

Leto VI.

Nove krušne cene.

Minister za trgovino in industrijo je predpisal na podlagi pooblastil iz čl. 10 zakona o prodaji pšenice z dne 4. septembra t. l. in na podlagi čl. 10a zakona o izpolnitvi zakona o prodaji pšenice z dne 11. sept. t. l. naslednjo uredbo o cenah kruhu:

Čl. 1. Kruhu se določijo zakonite cene:

Beli kruh Din 4.— kg, polbeli kruh Din 3.50 kg, črni kruh Din 2.50 kg.

Cene luksuznemu pecivu so svobodne.

Te cene veljajo do nadaljnje odredbe.

Čl. 2. Ta uredba stopi v veljavo, kadar se razglasi v »Službenih novinah«.

Za prekoračenje teh predpisov se določijo stroge kazni. Tako predvideva čl. 10, da bo kaznovan, kdor prodaja kruh in moko po višji ceni, kakor to določa odredba, predpisana na podlagi čl. 10a o prodaji pšenice v državi: 1. z denarno kaznijo do 15.000 Din in zaporom do 15 dni. 2. z denarno kaznijo do 15.000 Din in zaporom do 30 dni. Če prekorači cene še po drugi izrečeni kazni, se mu poleg globe in zaporne kazni odvzame pravico izvrševanja obrti.

Varnost predpogoj za razorožitev.

Izjava čehoslovaškega zunanjega ministra.

Dr. Beneš rad daje izjave. V Ženevi je povedal svoje mnenje poročevalcu »La Republique« o Briandovem govoru, ki je govoril o tem vprašanju. Dr. Beneš pravi, da je Briand v svojem govoru izvrstno preciziral mednarodno situacijo. Na vprašanje, ali je Briand prav storil ali ne, ker je v svojem govoru zahteval razorožitev kot pogoj, če se hoče skleniti pakt o medsebojni pomoči in varnosti, dr. Beneš izjavlja, da ni dvoma o tem, da je Briand v dobro izbranih besedah in spretne izražanju to povedal, ne da bi kdo mogel biti žaljen. Gre tukaj še za Zedinjene države, ki bodo na razorožitveni konferenci tudi zastopane. Vprašanje varnosti se mora neobhodno postaviti, ker Amerika ni vezana po členu 8. pakta Društva narodov, ki določa dolžnost signatarnih držav glede razorožitve in varnosti. Uverjem sem — dodaja minister — da pride pri splošni razorožitveni konferenci tem lažje do sporazuma, ker Briand ne izključuje ukrepov glede gospodarske varnosti. Prepričan je dr. Beneš, da bodo tudi Nemci izvršili določene ukrepe, ker so podpisali člen 16. pakta.

Dr. Beneš se nikakor jasno ne izreče za razorožitev. Če bi države pričele razoroževati vsaka zase tudi brez razorožitvene konference, bi bil to najjačji argument varnosti.

Francija žanje.

»Gospodarska Politika« pravi, da se že dalje časa opazuje dejstvo, da mora vsaka realna politika kakor tudi finančna računati s Francijo. Dogodki v Nemčiji, padec vlade na Ogrskem, padec nemško-avstrijske carinske unije, pomoč Angliji, vse to dokazuje, da se v Evropi nič ne zgodi brez Francije ali celo proti Franciji. Francija se opira na svoje bankirje in svoje politične zveze. Posledice te pozicije se bodo še močneje pojavile, Francija pa lepo žanje sadove svoje zunanje in gospodarske politike.

Volilni zakon kraljevine Jugoslavije.

Javno glasovanje. — Za postavitev kandidatne liste je treba zbrati 60.200 podpisov, po 200 v vsakem srezu v celi državi. — Nosilec liste mora imeti v vsakem srezu še

Beograjske »Službene Novine« so objavile dne 12. t. m. novi volilni zakon. Volilni zakon določa splošno, direktno in javno glasovanje.

V področju Beograda, Zemuna in Pančeva bodo voljeni trije poslanci; posamezne banovine pa bodo imele poslancev: dravska 25, savska 58, primorska 37, vrbaska 22, zetska 20, dunavska 51, moravska 32 in vardarska 37.

Volilne liste veljajo za celo državo in mora vsako listo nosilca podpisati po 60 volilcev iz vsakega sreza v državi.

Državna lista, ki dobi pri volitvah nad 50.000 glasov, pa ni dobila nobenega sreskega poslanca, dobi mandat. Vsaka državna lista pa mora imeti tudi po vseh srezih volilne kandidate. Kandidature v vsakem srezu mora podpisati 200 volilcev. Mesta od 50.000 do 100.000 volijo enega, mesta nad 100.000 prebivalcev pa dva poslance (in namestnike). Volilni listi se mora priložiti potrdilo, da kandidat sprejme kandidacijo in potrdilo, da je nosilec zadovoljen z njegovo kandidacijo.

Državno kandidatno listo je treba 25 dni pred volitvami predložiti kasacijskemu sodišču v Beogradu. Sreske kandidature se pa predlagajo sreskim sodiščem v odobritev.

Glavni volilni odbor je v Beogradu. Volišča so po občinah, eno volišče ne sme imeti nad 800 volilcev.

Hajmverovski puč v Avstriji.

Ponočni strahovi reakcije.

Politični diletantizem avstrijskih hajmverovcev pod vodstvom dr. Pfrimera je napravil v noči od sobote do nedelje puč na Gornjem Štajerskem. Ob dveh ponoči so obenem zasedli po določenem načrtu Bruck na Muri, Judenburg, Leoben, Kapfenberg, Zeltweg in še nekaj drugih krajev. Pregnali so okrajne glavarje in župane ter zasedli njih mesta. Puč se je pa razširil deloma na Gorenjo Avstrijo in Salzburško.

Vlada je takoj sklicala sejo in dala obrambna navodila ter poslala vojaštvo v dotične kraje.

Takoj po izbruhu hajmverovskega puča je razglasil mobilizacijo tudi socialdemokratski republik. Schutzbund, ki je nastopal povsod odločno za ohranitev avstrijske republike.

Do nedelje opoldan so bili hajmverovci že povsod pregnani in so se poskrili kakor tepeni cucki.

Ta hajmverovski poizkus starih avstrijskih aristokratov in oficirjev ter habsburških monarhistov je s tem dogodkom zopet zapisal v zgodovino svoje pustolovske politike znak politične smrti.

V Avstriji stoji pač na straži za republikansko demokracijo močna socialistična politična in strokovna organizacija. Tam taki reakcionarni eksperimenti ne bodo mogli uspeti.

Moralni in dejanski fiasko avstrijskih fašistov.

Že dalje časa se je opazalo, da fašisti nekaj pripravljajo, ker so pošiljali nekaj dni večje pošiljke na privatne naslove. Tudi pred Gradcem so koncentrirali fašisti 2400 moč. Po porazu na Gornjem Štajerskem so se pa pogodili z alarmiranim vojaštvom in se mirno umaknili izpred Voitsberga.

Sreski volilni odbori so imenovani vsaj 15 dni pred dnevom volitev. Volitve se vrše eno nedeljo po vsej državi.

Najmočnejša državna lista, to je lista, ki dobi največ glasov v državi, dobi takoj dve tretjini vseh mandatorov. Zaraditega ostane za razdelitev na druge liste v dravski banovini le 9, savski 19, vrbaski 8, primorski 7, drinski 12, zetski 7, dunavski 16, moravski 11 in v vardarski 13 mandatov. Kandidat sme kandidirati samo v enem srezu. Poslanec more izgubiti mandat, ako izgubi volilno pravico, če stopi v državno službo, oskrbuje dobave z državo ali pa če neha biti član one skupine, ki ji pripada nosilec državne liste.

Kakor vsak volilni zakon, ima tudi ta kazenskih določb, v katerih so normirane navadno ostre kazni.

Za enkrat nas interesirajo te določbe novega volilnega zakona. Povdarimo naj še, da mora torej skupina, ki hoče kandidirati po tem volilnem redu, zbrati nad 60.000 podpisov iz vseh srezov v državi, kar velja ogromno dela in truda.

Velik vihar v Ameriki. V srednji Ameriki v Hondurasu je bil v četrtek silen vihar. Vihar je divjal nad mestom Belize ter porušil več kot dve tretjini hiš in pobil nad 500 oseb. Mesto šteje 13.000 prebivalcev.

Odstopila sta zaradi poraza dr. Pfrimer in načelnik štaba inž. Rauter.

Vodje heimwehra so bili aretirani, tako inž. Rauter, grof Coreth, grof Lamberg in drugi; dr. Pfrimer je pa pobežnil kakor zajec. Obenem je vlada suspendirala vse državne uradnike in javne organe, ki so sodelovali pri puču, ter uvedla proti njim kazensko postopanje.

Ta puč je povzročil med avstrijskim prebivalstvom silno vznemirjenost. Istotako se inozemsko časopisje izraža jako pesimistično o razmerah v Avstriji, dasi je reakcionarna vlada kriva, ki ni imela poguma, da heimwehrovce razoroži. Nedeljsko pustolovstvo silno škoduje ugledu Avstrije, ki ima na čelu vlade, ki bi rada paktila s fašizmom, če bi socialna demokracija tega ne preprečila.

V Kapfenbergu so fašisti streljali na socialne demokrate, potem se pa poskrili. Ranjenih je bilo več delavcev.

Knez Starhemberg je osvojil Eferding.

Kmetiška bramba je oborožila 600 mož proti pučistom.

Župan Seitz, dr. Bauer in dr. Danneberg so se v nedeljo predpoldne zglasili pri kanclerju dr. Bureschu in zahtevali v imenu socialne demokracije, da vlada puč takoj zatire in krivce kaznuje.

Isto so storili tudi zastopniki gospodarskih krogov.

Heimwehrovci so nameravali napasti tudi Dunaj. Poizkus se jim je ponesrežil.

S tem je konec njihovega zadnjega puča.

O političnem grupiranju po novi ustavi.

Beograjsko »Vreme« piše:

»Kot razliko od prejšnje vidovdanske ustave ima septemberska ustava glede na versko, plemensko in pokrajinsko (regionalo) podlago važno novost. Dopusčajoč načelno združevanje državljanov v strankarsko-politične namene, dovoljuje nova ustava to pod tremi pogoji, to je, da niso na verski, plemenski ali regionalni podlagi. Z ozirom na sloves demokratskega in predstavniškega sistema, na njega duh in zmisel, so te omejitve popolnoma utemeljene in na mestu. Postulati so resnične demokracije in rezultati bridke izkušnje, ki smo je imeli v nedavni minulosti. To novost v septemberski ustavi, da se onemogoča politično organiziranje na verski, plemenski ali regionalni podlagi, moremo le pozdraviti in pričakovati najboljše rezultate i za državo, i vero, i plemena, i za posamezne kraje naše prostrane domovine.«

Atentat na ekspresni vlak na Madžarskem

Ekspresni vlak strmoglavil v prepad. 24 mrtvih.

V noči od nedelje na soboto je postal brzovlak, ki vozi iz Budimpešte proti Dunaju, žrtev zlobnega atentata nedaleč od Budimpešte. Vlak je vozil preko viadukta blizu postaje Torbagi in takrat je most s silnim treskom zletel v zrak. Lokomotivo in šest voz je vrglo v zrak, ki so se nato zrušili v sto metrov globok prepad. Trije vagoni so obviseli nad prepadom, zadnji trije so skočili iz tira. Ugotovili so 24 oseb mrtvih in nad 40 hudo ranjenih. V vlaku je bilo 120 oseb, večinoma iz Carigrada, Beograda, Aten in Sofije. — Madžarska javnost dolži atentata komuniste, kar je pa neverjetno. Reševanje in raziskavanje je težavno.

Kdo se v jedru bori proti socialnim dajtavam.

Avstrija potrebuje drugo posojilo, ki ga išče v Franciji. Francoski finančni minister Flandin, kakor poroča dunajski »Neues Wiener Tagblatt«, pa pravi, da, dokler se ne upostavi ravnotežje proračuna in odpravijo z reformami socialna bremena (tudi kolektivne pogodbe), toliko časa Francija ne bo mogla dati posojila.

Socialnodemokratska stranka je k tej zahtevi Francije zavzela najostrejšo stališče ter bo kot najmočnejša stranka v parlamentu povdarila svoje stališče napram vladi.

Za francosko-nemško zbliznanje.

Laval in Briand pojmeta v Berlin.

Francoski ministrski predsednik Laval in zunanji minister Briand obiščeta na povabilo nemške vlade dne 27. t. m. Berlin. Obisk pomeni obisk bogatega bankirja pri sosedu, ki potrebuje denar.

Čigav je ledeni svet? — Spor za Grönlandijo. Med Norveško in Dansko je nastal spor za posest Grönlandije. Čigav naj bo ledeni svet, na katerem ni drugega kot led in sneg pa tu in tam kak bel medved, bo rešilo haaško razsodišče.

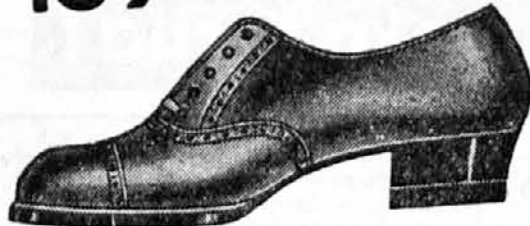
149

Vrsta 2672-21

Praktični čevlji za deklice, posebno za one, ki imajo daleč v šolo. Priredili smo jih iz boksa v črni ali rjavi barvi.

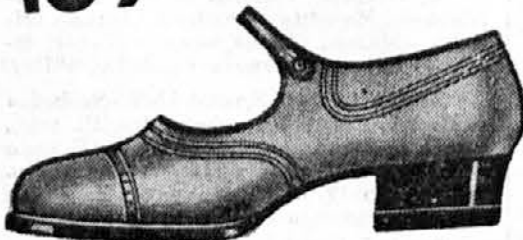
169

Vrsta 3635-18

Črni čevlji iz boksa. Široka oblika in nizka usnjata peta z gumijem napravi te čevlje posebno udobne. Nosijo se na praznik in delavnik.

169

Vrsta 4645-20

Za izprehod in vsakdanjo nošo obuvajte te čevlje iz telečjega boksa. Priredili smo jih z nizko peto in gumijem.

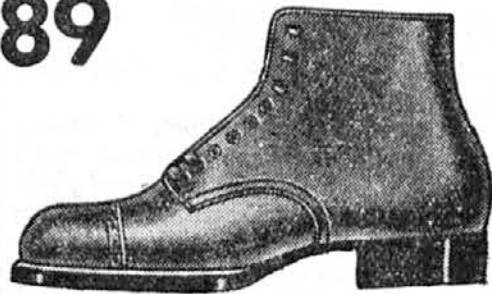
199

Vrsta 4625-08

Elegantni in udobni sportni čevlji. Naredili smo jih iz temnorjavega boksa z nizko peto. Neobhodno so potrebni ženskam, ki nosijo sportno obleko.

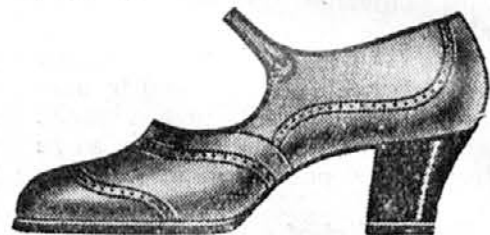
89

Vrsta 3762-22

Te smo napravili za živahnije dečke. Izdelujemo jih iz mastne kravine. Enako imamo iste vrste iz mehkega usnja.

169

Vrsta 2945-11

Te smo priredili za gospodinje. Praktičen, udoben in trpežen čevlji iz črnega boksa. Enako vrsto izdelujemo iz boksa za nedelje in praznike.

169

Vrsta 0167-00

Bakanče iz močnega usnja z gumijevim podplatom in peto. Zelo trpežna in praktična obutev za vsakdanje delo.

Malta

Cenite Vaše noge, katere Vam služijo od jutra do večera.

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**
14 karatno originalno ameriško

zlato nalivno pero

all pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) all eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio-welt“. Naroča se Administration der „Radio-welt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Šolske torbice, aktovke, kovčki, preobleke za kovčke, damske torbice, denarnice, pasovi itd. Istotako tudi poceni popravila v novo otvorenjeni torbarni

JOSIP KARLO,
MARIBOR, Kopališka ulica štev. 2
(Scherbaumov paviljon).

ELEKTROMEHANIČNA DELAVNICA
M. TRABI

Maribor, Vodnikov trg 3, Tel. 2702

Popravlja vse vrste električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerno cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Pristopajte k zadrugi
„DELAVSKI DOM“

r. z. z. o. z. v Mariboru.

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost, da bo član te delavske zadrug.

V tekstilnem bazarju
Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi dobro blago za ženske in otroške obleke po Din 8,—, 10,—, 12,— meter. Oglejte si pred nakupom.

Za jesen in zimo
Velika izbira **trikotaje, klo-bukov, čevljev, copat itd.** po solidnih cenah pri **JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2.**

Šolske torbice
aktovke, nahrbtnike, gamaše, kovčke itd. v največji izbiri in zmernih cenah nudi **Ivan Kravos**, Maribor, Aleksandrova 13

Za šolo kupujemo samo na Slomškovem trgu štev. 6.
Ljudska tiskarna Maribor.

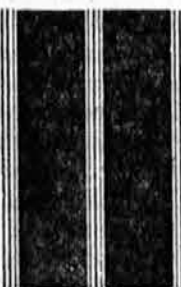
Naročajte in širite „Del. Politiko“.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Rotovski trg štev. 6.

Posojila dajemo po ugodnih pogojih!

Vloge obrestujemo po 6 1/2%
proti trimesečni odpovedi.

